

UTRIKESUTSKOTTETS UTLÅTANDE 3/2008 rd

Statsrådets redogörelse om ramar för statsfinanserna 2009—2012

Till finansutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 26 mars 2008 statsrådets redogörelse om ramar för statsfinanserna 2009—2012 (SRR 2/2008 rd) till finansutskottet för beredning och bestämde samtidigt att de övriga fackutskotten kan lämna utlåtande till finansutskottet om de så önskar.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- finansminister Jyrki Katainen

- utrikeshandels- och utvecklingsminister Päävo Väyrynen
- understatssekreterare Martti Hetemäki, specialmedarbetare Inkeri Hirvensalo och finanssekreterare Pauli Kariniemi, finansministeriet
- avdelningschef Ritva Koukku-Ronde, biträdande avdelningschef Anu Laamanen, enhetschef Mikko Kinnunen, rådgivare Tuukka Castrén och rådgivare Merja Lahtinen, utrikesministeriet.

Dessutom har Krishanteringscentret lämnat ett skriftligt utlåtande.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Finansieringen av utvecklingssamarbetet

Matti Vanhanens andra regering går in för att målmedvetet öka våra anslag till utvecklingssamarbete både i regeringsprogrammet och i statsrådets redogörelse om ramarna för statsfinanserna 2009—2012 (rambeslutet). Det är viktigt att anslagen ökar i jämn takt eftersom det primära målet med vår utvecklingspolitik är att balansera upp utvecklingen i världen genom att delta i åtgärder från det internationella samfundets sida. Större anslag och gott genomslag för vår utvecklingspolitik är viktiga faktorer, men

också de procentuella målen spelar en stor roll för en långsiktig anslagsutveckling, både för vårt rykte och för vårt inflytande på den internationella arenan. Hur vi uppfyller våra mål är sannolikt också ett kriterium när FN-länderna tar ställning till Finlands intresseanmälan att bli medlem i säkerhetsrådet 2013—2014, påpekar utskottet.

I sitt program säger regeringen att den vill säkerställa en anslagsram som för oss fram mot målet att höja biståndsanslagen till 0,7 av bni, men anger ingen tidsram för måluppfyllelsen.

Vi måste hålla fast vid målet 0,7 av bni och skapa realistiska förutsättningar för måluppfyllelsen genom att höja biståndsanslagen tillräck-

ligt mycket. Anslagen måste öka parallellt med att regeringen satsar på större genomslag för biståndet och en konsekvent policy, vilket utskottet har understrukt i tidigare sammanhang. Det finns naturliga kanaler för kraftigt ökade anslag också genom de plurilaterala organisationerna, till exempel via FN:s utvecklingsorgan och finansinstitut för bistånd. Så det finns ingenting i användningen som hidrar att vi höjer våra biståndsanslag duktigt.

Finland har åtagit sig att följa EU:s gemensamma riktlinje för den lägsta nivån på anslag för utvecklingssamarbete. Länderna enades om den 2005. Överenskommelsen innebär att de länder vars biståndsanslag låg under 0,51 procent av bni när strategin lades upp åtar sig att nå upp till den nivån senast 2010. Finland hör till dem och har således åtagit sig att öka sina anslag för att nå målet.

I statsrådets redogörelse om de justerade ramarna för statsfinanserna 2009—2012 sägs det att utvecklingsbiståndet inom utrikesministeriets förvaltningsområde bygger på eurobeloppen i regeringens rambeslut från den 25 maj 2007, men med den skillnaden att överföringen på 2,4 miljoner euro till omkostnader i budgeten för 2008 för att stärka förvaltningen för utvecklingssamarbete har dragits av. År 2011 uppgår de egentliga utgifterna för utvecklingssamarbete till 926 miljoner euro, och det är cirka 258 miljoner euro mer än 2008.

I rambeslutet utgår regeringen från att den ekonomiska tillväxten i Finland avtar under ramperioden och sjunker till omkring 2 procent. Beslutet grundar sig på en totalekonomisk prognos som räknar med att Finlands bni är 207 650 miljoner euro 2010. Därmed betyder 0,51 procent enligt EU-strategin 1 059 miljoner euro. Utskottet framhåller att utrikesministeriets anslag för utvecklingssamarbete beräknas vara omkring 817 miljoner euro 2010. Samma år ska utgifterna för utvecklingssamarbete uppgå till cirka 997 miljoner euro.

Med den planerade ökningen av anslagen kommer Finland inte att nå upp till EG-kravet om minst 0,51 procent av bni 2010. Att döma av rambeslutet kommer våra biståndsanslag att lig-

ga på 0,48 procent 2010. Det är ett steg i fel riktning, anser utskottet, för så sent som i rambeslutet 2008—2011 var det snudd på att vi hade kommit upp till 0,51. EU-genomsnittet var 0,49 procent av bni redan 2007, samtidigt som Finland låg på 0,40 procent. I Norden har Danmark, Norge och Sverige redan passerat 0,7-procentsstrecket. Trots att anslaget är nästan en miljard euro kommer Finlands internationella rykte att ta stor skada om vi inte uppfyller vår uttalade internationella förpliktelse 2010.

När regeringen låter tillväxten på 2 procent sträcka sig fram till 2015 visar en enkel räkneoperation att målet 0,7 procent betyder att anslagen för utvecklingssamarbete måste vara 1,5 miljarder euro 2015. För det krävs det en årlig anslagsökning på i snitt 100 miljoner euro 2011—2015. Mot den bakgrunden vore det motiverat att regeringen i stället klart och tydligt säger ut att 0,51 procent är målet för 2010 för att det ska finnas en realistisk grund för att komma upp till 0,7 procent.

Utrikesutskottet anser att vi absolut måste hålla fast vid den riktlinje för biståndsanslagen som EU-staterna har enats om. Det har konsekvent krävt att regeringen entydigt ska åta sig att uppfylla målet att anslagen för utvecklingssamarbete ska vara 0,51 procent av bni 2010 genom att årligen öka anslagen (UtUU 1/2007 rd, UtUU 3/2007 rd). Anslagen måste årligen höjas i jämn takt för att målet 0,51 procent ska kunna nås senast 2010 och målet 0,7 procent senast 2015. För att målet för 2010 ska nås, måste ramen utökas med ungefär 60 miljoner euro. Under dessa förhållanden har vi fortfarande goda totalekonomiska förutsättningar att höja anslagen.

Finansiering av krishanteringen

Det behövs effektiv samordning av militär och civil krishantering för att konflikter ska kunna stabiliseras. Vid sidan av militär krishantering behövs det stark civil krishantering, det vill säga väsentlig beredskap för organiserad samhällsverksamhet, bl.a. rättsväsende, polisverksamhet och civilförvaltning. Krishantering och konflikt-

förebyggande verksamhet måste kunna kompletteras med utvecklingssamarbete. Det finns en stark koppling mellan säkerhet och utveckling, och det är uppenbart att det kommer att behövas mer resurser för krishantering i framtiden.

I tidigare sammanhang (UtUB 1/2007 rd, UtUB 11/2007 rd) har utrikesutskottet framhållit att resurserna till den militära krishanteringens sätts på spel när kostnaderna stiger. Resurserna till militär krishantering måste tas upp i den kommande säkerhets- och försvarspolitiska redogörelsen. Tidigare (UtUU 3/2004 rd, UtUU 10/2005 rd, UtUB 1/2007 rd, UtUU 3/2007 rd) har utskottet också framhållit att anslagen till civil krishantering inte står i rätt proportion till de faktiska behoven.

I rambeslutet säger regeringen att anslagen för militär och civil krishantering kommer att ligga på den nivå som regeringen slog fast i rambeslutet från maj 2007. Under ramperioden kommer det att avsättas 8 miljoner euro i engångstillägg för materiel till militär krishantering, främst för anläggningar för egenskydd till krishanteringstruppen i Afghanistan.

Enligt regeringsprogrammet ska regeringen främja Finlands beredskap att delta i internationell krishantering genom att intensifiera samarbetet kring användningen av militära och civila resurser och genom att stärka den civila krishanteringens. Utrikesutskottet framhåller att vi måste förbättra vår egen kapacitet om vi ska kunna stärka vårt deltagande i civil krishantering, särskilt när det gäller utbildning och rekrytering av experter. Dessutom måste anslagen till civil krishantering höjas.

EU:s civila krishanteringsoperation EULEX i Kosovo startar den 15 juni 2008. Enligt vad utskottet erfarit kommer Finland att sända ut ungefär 65 experter. Då ökar vår personal i civil krishantering till ungefär 150 personer. Enligt vissa bedömningar kommer rambeslutets anslag på 14,5 miljoner euro att räcka till för att engagera 110–120 experter i operationen.

I preliminära samtal mellan myndigheterna har det klarlagts att 150 personer kunde vara det nya permanenta målet för vårt deltagande i civil krishantering. Enligt preliminära bedömningar kräver det cirka 18,5 miljoner euro per år, eller grovt taget en anslagsökning på omkring 4 miljoner euro.

Det utvecklingspolitiska programmet för 2007 understryker att länder som håller på att repa sig från eller genomgår våldsamma kriser behöver ett mer helgjutet partnerskap där dels militär och civil krishantering, dels utvecklingssamarbete och humanitär hjälp samordnas. I sådana fall är det meningsfullt att prioritera de konfliktländer där Finland har egen krishanteringsverksamhet. Det räcker inte med att ta hand om kriserna eller efterdyningarna av dem, utan det behövs också effektiva förebyggande insatser och stöd till fredsprocessen. Utskottet anser det viktigt att vi satsar på bredare samordning av civil krishantering och utvecklingssamarbete och ger säkerhets- och utvecklingstemat en mer framskjuten plats i vår utvecklingspolicy. Det stöder samtidigt ODA-kriterierna (Official Development Aid). Enligt de sakkunniga uppfyller 80–85 procent av våra utgifter för civil krishantering ODA-kriterierna.

För att kunna öka vårt deltagande i civil krishantering måste vi förbättra beredskapen här hemma. Krishanteringscentret under inrikesministeriet startade 2007 och svarar för vår nationella operativa beredskap. Enligt planerna ska inrikesministeriet föra över rekryteringen till civil krishantering till centralen i sommar. Den grundläggande principen bör vara att anslagen för vår nationella beredskap stiger i takt med att vårt deltagande i civila krishanteringsoperationer ökar.

Utlåtande

Utrikesutskottet anför

att finansutskottet bör beakta det som sägs ovan.

UtUU 3/2008 rd — SRR 2/2008 rd

Helsingfors den 16 april 2008

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Pertti Salolainen /saml
medl. Eero Akaan-Penttilä /saml
Pekka Haavisto /gröna
Eero Heinäluoma /sd
Liisa Jaakonsaari /sd
Antti Kaikkonen /cent (delvis)
Antti Kalliomäki /sd

Tanja Karpela /cent
Kimmo Kiljunen /sd
Annika Lapintie /vänst
Elisabeth Naucclér /sv
Heikki A. Ollila /saml
Pekka Ravi /saml
Ben Zyskowicz /saml.

Sekreterare var

utskottsråd Olli-Pekka Jalonen.